

שאלות ותשובות – המתת חסד

- ש. 1. רבי חנניה בן תרדיון אומר: "מוטב שייטלנה מי שנתנה ואל יחבול הוא בעצמו"
א. הסבר משפט זה.
ב. האם משפט זה הוא הלכה פסוקה או לא? נמק.
ת. א. מוטב שהקב"ה שנתן את הנשמה הוא בעצמו יטול אותה מהאדם, ואל לו לאדם להזיק לנשמתו הוא בעצמו, ואפילו שמדובר בזמן מועט.
ב. כן, והראיה שר' חנניה בן תרדיון סירב לעשות מעשה שיקדים את מותו.
- ש. 2. "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא", הסבר.
ת. רגעי חיי אנוש בעולם הזה יקרים מפי. האדם חי, יש ביכולתו לתקן תיקונים שונים גם כשהוא מחוסר הכרה, ולכן אסור לנו לקצר או להפסיק את חייו שהוקצבו לו מן השמים.
- ש. האם שאול עבר על איסור התאבדות כשנפל על החרב ומת? נמק.
ת. לא, כיוון ששאול ידע שאם יפול חי בידם, יתעללו בו ויענו אותו ומן הסתם בני"א לא יוכלו לראות ולשמוע בצרת המלך, ויצאו לנקום את נקמתו וימותו רבים מישראל, ולפיקוח נפש של אחרים מותר לחבול בעצמו, ובנוסף לכך אין ראוי שמלך שהוא משוח ה' שימות בידי ערלים, יהא בזה חילול ה'.
- ש. "נפש האדם איננה קניין של שום בן תמותה, לרבות גם לא קניינו העצמי, אלא קניינו של הקב"ה בלבד"
מה למדים מפסקה זו לעניין המתת חסד?
ת. מפסקה זו למדים שאסור לנו לסייע לחולה, כי נפשו לא שייכת לו ואפילו הוא מבקש זאת, לא נוכל להיענות לבקשתו.
- ש. מה למדים מהפסוק בשמואל ב' פרק א', י"ד-ט"ו?
ת. א. בשמואל ב' פרק א', י"ד-ט"ו, מלמדים אותנו שאדם זר המחיש מיתה של מישהו אחר, הרי הוא נקרא רוצח, וזאת למרות ששאול עצמו ביקש ממנו להמיתו, ועל אף ששאול נימק בפני העמלקי שהדבר נעשה כדי שהפלשתים לא יתעללו בו, וגם אחזו השבץ, ויתכן כי במקרה זה לשאול היה מותר, אך לאחר אסור להרגו, ועל כן דוד גזר את דינו למות, "פיך ענה בד".
- ש. מה למדים מהאמור במסכת אבות פרק ד':
"יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא"
ת. כל שניה ושניה בעולם הזה חשובה, שהרי אדם יכול להביא תיקון לנפשו ולנשמתו לעולם הבא, וכן יכול לחזור בתשובה אפילו במצב של ייסורים, ולכן אסור לנו לקצר את הייסורים שלו שהם בעצם כפרה על מעשיו, וכן אסור לנו לזלזל בחייו של האדם, ואפילו אם מדובר באדם הסובל יסורין.
- ש. האם לפי דברי הרב ולדינברג עולה צד היתר כל שהוא באשר להמתת חסד? לצורך זה העזר בדברי הב"ח יו"ד סימן קנ"ז, בדברי י"ם של שלמה" בבא קמא פ"ח סימן נ"ט.
ת. לפי הב"ח על אף שהממיתים עצמם נקראים קדושים, אין שום צד להתיר לסייע להם במיתה.
י"ם של שלמה" מוסיף אם יש חשש שבגללו יהרגו הרבה יהודים, יכול להמית עצמו אבל לא שאחרים ימיתו אותו.